

NÁVRHY LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ

Aliance energeticky náročných odvětví

1. VYUŽITÍ EVROPSKÉHO RÁMCE CISAF A ROZŠÍŘENÍ OKRUHU ZPŮSOBILÝCH ODVĚTVÍ MIMO SYSTÉM KOMPENZACE NEPŘÍMÝCH NÁKLADŮ

Výsledkem dosavadní praxe v oblasti energetické politiky EU je stav, kdy místo snižování globálních emisí dochází k přemístění energeticky náročné výroby do zemí mimo EU, které generují podstatně více emisí než čistší, ale méně konkurenceschopné podniky v EU. To je nutné změnit.

V loňském roce přijala Evropská komise nová pravidla pro státní podporu označovaná jako CISAF (Rámec pro opatření veřejné podpory na podporu Dohody o čistém průmyslu), který doprovází Dohodu o čistém průmyslu. Cílem je usnadnit státům poskytování státní podpory v oblastech rozvoje čisté energie a dekarbonizace průmyslu. Přijetí CISAF reaguje na několik zásadních výzev, jimž evropský průmysl čelí – zejména na vysoké ceny elektřiny v EU, rostoucí globální konkurenci a riziko odlivu průmyslové výroby mimo EU.

CISAF zavádí široké spektrum nástrojů, jejichž prostřednictvím mohou státy podporovat průmyslové podniky v procesu energetické transformace. Mezi klíčové mechanismy patří přímé investiční podpory, daňové úlevy, státní záruky, zvýhodněné úvěry či zavádění specifických průmyslových cen elektřiny. V tomto kontextu navrhuje inspirovat se německým modelem implementace CISAF, který je založen na dočasném snížení cen elektřiny pro energeticky náročné podniky.

Při implementaci CISAF v podmínkách České republiky navrhuje **obdobné snížení cen elektřiny, zajištění financování formou přímé rozpočtové dotace v odhadovaném rozmezí přibližně 3,1 až 4,8 mld. Kč ročně a současné nastavení transparentních a vymahatelných kritérií pro investiční závazky příjemců podpory.** Takto koncipovaný systém by umožnil nejen zmírnit dopady vysokých cen energií na průmysl, ale zároveň by motivoval podniky k aktivní účasti na procesu dekarbonizace.

Zároveň v rámci implementace rámce CISAF navrhuje, aby došlo i k **zařazení odvětví, která nespádají do systému ETS 1, do seznamu způsobilých odvětví**, aby i tyto podniky mohly profitovat z garantované ceny průmyslové elektřiny. Řada těchto odvětví (jako např. odvětví kováren) je přímo či nepřímo také ovlivněna vysokými cenami energií.

Opatření z rámce CISAF podléhají notifikaci Evropské komise. Skoro jistě se bude jeho konkrétní podoba v jednotlivých členských státech lišit, a to především v závislosti na napjatosti jejich veřejných rozpočtů. To může vést k dalšímu prohlubování nerovností na jednotném evropském trhu a posilování mezistátní konkurence uvnitř Evropské unie, místo toho, k čemu je CISAF určen – ke zvýšení konkurenceschopnosti Evropské unie jako celku v globálním měřítku.

2. EFEKTIVNÍ VYUŽITÍ VÝNOSŮ EMISNÍCH POVOLENEK

Navrhujeme, aby **výnosy ze systému ETS 1 byly systematicky využívány k posílení konkurenceschopnosti energeticky náročných odvětví.** Je žádoucí, aby část těchto prostředků byla alokována na zmírnění nepřímých nákladů spojených s cenou emisních povolenek, které se promítají do cen elektřiny.

Navrhujeme **směřovat část těchto výnosů na financování kompenzací nepřímých nákladů a na financování nástrojů v rámci nového rámce CISA, včetně podpory formou cíleného snížení cen elektřiny pro oprávněné podniky.** Tento přístup umožní stabilizovat nákladové podmínky pro klíčová odvětví a zároveň vytvoří prostor pro jejich další investice do dekarbonizace a modernizace výroby.

3. ZAKOTVENÍ STABILNÍHO A SROZUMITELNÉHO MECHANISMU VÝPOČTU KOMPENZACE NEPŘÍMÝCH NÁKLADŮ

Navrhujeme **upravit stávající nastavení systému kompenzací nepřímých nákladů tak, aby lépe reflektovalo potřeby energeticky náročných odvětví a zároveň posílilo jeho stabilitu a předvídatelnost.** V kontextu dlouhodobě rostoucích cen energií představuje tento mechanismus zásadní nástroj pro udržení konkurenceschopnosti průmyslu a omezení rizika přesunu výroby mimo Evropskou unii. Současná podoba systému, vycházející ze zákona č. 383/2012 Sb. a prováděcího nařízení vlády č. 565/2020 Sb., je však založena na každoročním cyklu, který ztěžuje podnikům efektivní dlouhodobé plánování, zejména v oblasti investic do modernizace a dekarbonizace výroby.

Z tohoto důvodu navrhujeme **zavedení víceletého, konkrétně tříletého rámce kompenzací,** který by poskytl podnikům stabilnější regulatorní prostředí a vyšší míru právní i finanční jistoty. Tento rámec by umožnil lépe předvídat budoucí podporu a sladit ji s investičními cykly podniků, aniž by došlo ke ztrátě flexibility systému. Samotný výpočet kompenzací by přitom i nadále probíhal každoročně na základě aktuálních dat, jako jsou ceny emisních povolenek, spotřeba a produkce elektřiny, čímž by byla zachována jeho ekonomická relevance a schopnost reagovat na vývoj trhu.

4. ROZŠÍŘENÍ OKRUHU ZPŮSOBILÝCH ODVĚTVÍ PRO KOMPENZACE NEPŘÍMÝCH NÁKLADŮ

V návaznosti na výše uvedené dále navrhujeme **rozšířit okruh způsobilých odvětví, která mohou žádat o kompenzaci nepřímých nákladů.** V současné době je tento okruh vymezen prostřednictvím přílohy č. 1 prováděcího nařízení vlády č. 565/2020 Sb., která taxativně stanoví odvětví a pododvětví způsobilá k podání žádosti o kompenzaci nepřímých nákladů. Tento seznam však již neodpovídá aktuálnímu vývoji na evropské úrovni ani měnícím se podmínkám v energeticky náročných odvětvích, která čelí rostoucím nákladům v důsledku cen emisních povolenek a globální konkurenci.

Na konci loňského roku proto Evropská komise přijala změnu Pokynů pro kompenzace nepřímých nákladů, která rozšiřuje okruh odvětví potenciálně oprávněných k podpoře. S ohledem na potřebu zachování konkurenceschopnosti českého průmyslu a zajištění souladu s evropským rámcem navrhujeme tento **aktualizovaný seznam plně promítnout do vnitrostátní legislativy.** Tím dojde nejen k rozšíření přístupu ke kompenzacím pro nově způsobilá odvětví, ale také k posílení právní jistoty a předvídatelnosti pro dotčené podniky.